

Знай наших!

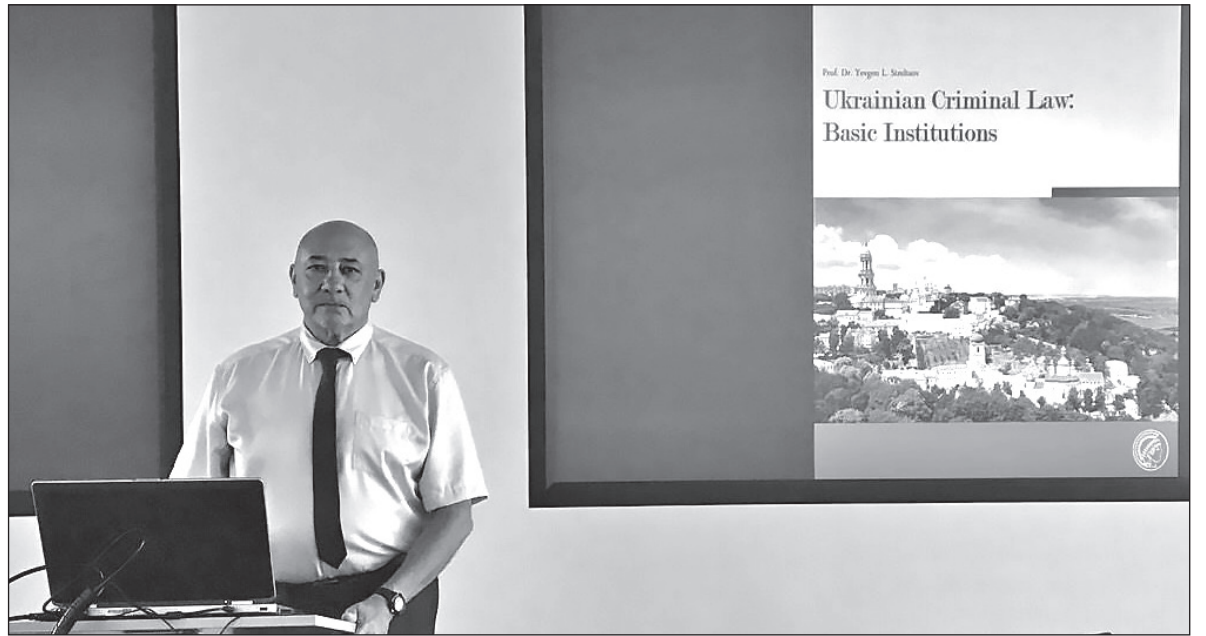
Наукове товариство Макса Планка презентувало в Німеччині англomовну монографію професора Є. Л. Стрельцова «Українське кримінальне право: основні інститути»

«Юридичний Вісник України» вже багато років плідно працює з доктором юридичних наук, професором Євгеном Львовичем Стрельцовим, який є постійним автором газети. Його публікації завжди цікаві та актуальні, завдяки чому він декілька разів за підсумками рейтингового опитування входив до кола кращих авторів ЮВУ. Публікували ми й цікаві матеріали, пов'язані з плідною діяльністю професора Є. Л. Стрельцова в освітньо-науковій сфері.

Одним з основних напрямків його діяльності є робота на міжнародному рівні. Причому, і це потрібно підкреслити, цей напрямок діяльності професора Є. С. Стрельцова має не стільки особисту, скільки, в першу чергу, загальнодержавну мету. Він неодноразово наголошував, що і раніше, коли існувала «залізна завіса», і зараз, коли, як здається, все відкрито, потрібно завжди за будь-якої можливості «розкривати очі» зарубіжним науковцям, політикам, державним діячам, «простим людям» про нас, про нашу історію, про наш складний суспільний розвиток, про наші досягнення, про нашу юридичну науку та освіту тощо. Євген Стрельцов, мабуть, єдиний науковець у нашій країні, який виграв три найбільш престижні зарубіжні наукові конкурси. Це — американський Фулбрайтівський грант, який він отримав у 1998 році, та два німецьких наукових грантів — ДААД (німецький офіс міжнародних обмінів) — у 2001-му році та наукового товариства

Макса Планка (нім. Max-Planck-Gesellschaft zur Förderung der Wissenschaften, MPG) — у 2009-му. Проводячи наукові дослідження в офісі Міжнародної кримінальної юстиції Іллінойського університету у США, професор Є. Стрельцов підготував книгу «Економічні злочини: міжнародні та внутрішньодержавні аспекти», передмову до якої написав співдиректор цього офісу професор Джесс Мерхем. За підтримки ДААД у 2011 році Є. Стрельцов був організатором та одним з основних модераторів (спільно із закордонними колегами) тижневої престижної міжнародної наукової конференції, яка відбулася в Одесі. З товариством Макса Планка він продовжує достатньо плідно співпрацювати і сьогодні.

Зазначимо також, що Є. Стрельцов у 2007 — 2009 роках закінчив докторантуру, а в 2010-му захистив у Вищому богословському навчальному закладі докторську дисертацію з теології з отриманням Хреста доктора теології. Тема та зміст його дисертації були, на думку богословів, настільки цікавими, що в 2014 році Карлов університет у Празі видав підготовлену за результатами його дисертації монографію «Релігійні традиції у світській державі», передмову до якої написав декан богословського факультету професор Ян Благослав Лашек. Потрібно додати, що ще до одної книги «Економічна преступність в Україні», яку він підготував у 1997 році, передмову написав завідувач кафедри кримінального права та процесу

юридичного факультету університету Пассау (Німеччина), професор Мартін Фінке.

І знов така знакова подія сьогодні. Незважаючи на всі складнощі, які ми маємо як всередині країни, так і на міжнародному рівні, на ті складні фінансово-економічні вимоги, які ставлять нам міжнародні організації та їх керівництво і котрі ми повинні виконати, якщо хочемо увійти в міжнародні союзи та блоки, поважна німецька наукова організація, попри всі ці складнощі, вважала за доцільне видати за свої кошти монографію українського професора. Причому презентація цієї книги відбулася 3 серпня цього

року під час проведення представницької міжнародної конференції, яка проходила в Макс Планк інституті зарубіжного і міжнародного кримінального права, в роботі якої брали участь група німецьких професорів та представники низки країн східної Європи і республік колишнього СРСР, зокрема, Хорватії, Румунії, України, Грузії, Словаччини та інших, і на якій професор Є. Л. Стрельцов виступив з основною доповіддю. Презентація цієї книги безпосередньо підкреслює й те, що науковий рівень навіть одного фахівця у певних випадках може необхідним чином підкреслити і рівень всієї держави.

ЮВУ намагається слідкувати за цим міжнародним напрямком діяльності професора Є. Стрельцова. В усякому разі ці події, про які згадувалося вище, знаходили своє відображення на шпальтах нашої газети. Звичайно, і ця подія заслуговує нашої уваги. Тому надаємо слово доктору юридичних наук, доктору теології, професору, члену-кореспонденту НАПрНУ, заслуженому діячу науки і техніки України, завідувачу кафедри кримінального права Національного університету «Одеська юридична академія» Є. Стрельцову з проханням розповісти про цю значну подію.

Євген Стрельцов: «Основна мета співпраці з міжнародними й зарубіжними організаціями та колегами — довести до них дійсний рівень нашої науки»

Реформи, які проходять у країнах східної Європи, в колишніх республіках СРСР, змінюють (мають на меті змінити) всі «попередні» основні положення, які характеризували ці держави, і в першу чергу політичний устрій, модель економіки, ідеологію, розвиток соціальної сфери. І зробити це без права, в широкому розумінні цього поняття, як одного з найбільш ефективних засобів соціального контролю, неможливо. Але яким воно повинно бути — сучасне право: на рівні загального розуміння, на рівні галузі права, на рівні правового інституту, навіть на рівні однієї норми? Як зробити так, що б такі права? Як приписи були не лише проголошеними, а щоб діяли, щоб вносили необхідне офіційне впорядкування в процеси державного будівництва, розвитку суспільства, життя кожної людини. Безумовно, складне питання, бо йдеться про нормативне впорядкування соціальних процесів, людської поведінки з усіма зрозумілими висновками й наслідками таких процесів.

Але, на мою думку, реформи, тим більш принципові, не повинні починатися з права. Спочатку має бути розроблена загальна концепція розвитку держави, визначені пріоритетні напрямки розвитку та шляхи їх реалізації. Повинні бути сформу-

льовані загальні мета та завдання кожної соціальної сфери, і вже після цього, для надання таким процесам необхідної об'єктивності, «залучати» до цього правові приписи. Кримінальне право повинно визначати моделі поведінки, які потрібно вважати забороненими для вчинення в цей період, під загрозою примусових державних заходів у разі їх вчинення.

Безумовно, в таких умовах для нас є дуже корисним аналізувати той правовий досвід, який накопичений у країнах, де багато років в загальному вигляді існує модель суспільного розвитку, яку ми намагаємося побудувати в Україні. І тому така співпраця на міжнародному рівні, безперечно, необхідна. Цікавими є всі напрямки такої практики, яка включає в себе підготовку, прийняття та, найголовніше, зміст законів, які безпосередньо впливають на їх суспільне життя, практику застосування законодавства, складні процеси, які при цьому виникають, тощо. Дуже корисним є публічне обговорення всіх цих проблем із зарубіжними колегами. Для мене, в першу чергу, — стосовно їх кримінального законодавства, ефективності його реалізації, їх думок щодо вдосконалення законодавства та покращення практики, тематики наукових досліджень. У всякому разі такі

дискусії, аргументи, які при цьому висувуються, безумовно сприяють розвитку кримінально-правової науки на всіх рівнях.

При цьому, беручи безпосередню участь у таких дискусіях, виступаючи в різних закордонних аудиторіях, у своїх закордонних публікаціях, я завжди не лише наголошую, а й намагаюся довести, що ми не є країною, яка лише починає розвиватися, або країною «третього» світу. Ми — держава, яка має чимало показників, котрі багато в чому співмірні навіть найбільш розвинутим країнам. Так, події 90-х років принципово змінили соціальне становище, створили в нас значні проблеми, в першу чергу, в економіці і політиці, але наш потенціал, у всякому разі суспільно-гуманітарний, науковий, перебуває, і я сподіваюся, що буде перебувати, на досить високому рівні.

Говорячи про вітчизняну кримінально-правову науку, я підкреслюю, що в нас продуктивно працюють науково-дослідні підрозділи, базові кафедри, наукові школи, фахівці, які мають світове ім'я, що дає змогу вважати, що ми не лише маємо сталі кримінально-правові традиції, а й те, що це потрібно обов'язково враховувати, контактуючи з нами.

Мене дивує, чому в нас продовжує панувати «колінопре-

клоніння» перед зарубіжним досвідом? Невже кримінальне законодавство, яке в них діє, вже вирішило або «на шляху» до вирішення всіх серйозних проблем боротьби зі злочинністю? Навряд чи. Згадайте недавні події в тій же Європі: низка терористичних актів, насильницька злочинність, стрілянина в кафе і школах. А корупція та фінансові зловживання встановлюються не на рівні лікаря або викладача, як це є в нас, а на рівні високих представників влади та політичних лідерів. Так для чого нам «сліпе» копіювання їх кримінально-правового досвіду?

Повторюю, нам потрібно контактувати з міжнародними та зарубіжними організаціями та їх представниками, але лише на взаємовигідній основі. Наприклад, ми готові обговорювати проблемні питання, вивчати їх досвід, необхідні обґрунтування, наприклад, при удосконаленні норм Особливої частини кримінального права. Але навіть на принципово «ламаті» основні положення Загальної частини, які, до речі, свого часу були запозичені в тій же Німеччині. Це не просто локальна зміна законодавства, це ж певне «переформатування» всього, що супроводжує його розвиток і функціонування, починаючи з програм вищих навчальних закладів, хоча багато

з таких законів не мають необхідної продуктивності.

Слід підкреслити, що й міжнародні організації дуже «обережно» відносяться до таких процесів. Наприклад, у добре відомій Конвенції ООН проти корупції, з якої ми маємо певні «запозичення», в низці статей (статті 5, 20 та ін.) прямо вказується, що кожна держава-учасниця розглядає можливість використання положень цієї конвенції «лише за умови дотримання своєї конституції та основоположних принципів своєї правової системи». Цілком розумна позиція.

У будь-якому разі вважаю, що й завдяки моїм скромним зусиллям міжнародні та зарубіжні наукові організації змінюють свої пріоритети в наукових стосунках із нами, причому не на рівні «взято до уваги», а вже маючи інтерес до тих подій, які характеризують нашу кримінально-правову науку, наші дослідження, до тих фахівців, які нею займаються. Тож сподіваюся, що видання моєї монографії відомим німецьким науковим товариством Макса Планка — це не лише індивідуальне визнання, це теж частина тієї копійної роботи, яка здійснюється всіма нами для популяризації досягнень нашої правової науки на міжнародному рівні.